

הלכות שבת סימן רמה

(ט) לעשות אחר־כף מלאכה בשבת להוליך הספינה (ריב"ש סימן קנב). וְיֵאָמֵר הוּא דְרַךְ מוּעֵט, כִּמּוּ מִצּוּר לְצִדְיוֹן *שָׂאִין בִּיגִיהֶם פִּי אִם מֵהַלֶּךְ יוֹם אֶחָד, מִתֵּר לְהַפְלִיג בְּעֶרְב־שַׁבָּת (י) בּבִקְרָה, (יא) מַפְנֵי שְׂאֵפְשׁוֹר שְׂבִיטֵי (ה) שֶׁם קֹדֶם הַשַּׁבָּת. הַוּמְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ שְׁלֵא לְהַפְלִיג בְּעֶרְב־שַׁבָּת כִּלְלִי, אֶפְלוּ דְרַךְ מוּעֵט אִין מַפְלִיגִין: כ' יֵהָא דְאִין מַפְלִיגִין בְּסַפִּינָה פְּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם הַשַּׁבָּת, הַשַּׁעַם מִשּׁוּם עֲנָג שַׁבָּת, שְׂכַל שְׁלֹשָׁה יָמִים הָרֵאוּשׁוּנִים יֵשׁ לָהֶם צִעֵר (ו) וּבְלָבוּל. וְיִדְוָקָא לְמַפְלִיגִים בַּיָּמִים הַמְּלוּחָחִים, אֲכַל בַּנְּהָרוֹת אִין שׁוּם צִעֵר לְמַפְלִיגִים בְּהֶם, וּלְפִיכָף מִתֵּר לְהַפְלִיג בְּהֶם (יב) אֶפְלוּ בְּעֶרְב־שַׁבָּת. (יג) וְיֵהוּא שְׁלֵא יֵהָא יָדוּע לָנוּ שָׂאִין בְּעַמְקָם עֲשֵׂרָה טַפְחִים, טֶאֱבַל בְּמְקוֹם שְׂדוּעֵ לָנוּ (יד) שְׂמַמְקַרְקֵע (ו) הַסַּפִּינָה לְקַרְקֵע הַנְּהָר פְּחוֹת מְעַשְׂרָה טַפְחִים, (טו) אָסוּר (לְצֵאת חוּץ (ח) לְתַחִים) מִשּׁוּם אָסוּר תְּחוּמִין: הַגַּה וְכֵן בְּסַפִּינָה שִׂצְטָרָף הַיִּשְׂרָאֵל לְבּוֹא (טז) לִיְדֵי מְלָאכָה בַשַּׁבָּת, אָסוּר (יז) לְכַנֵּס בָּהּ שְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם הַשַּׁבָּת, אֶפְלוּ הֵם נִהְרֹת הַנּוֹבְקִים וְהִיא לְמַעְלָה מְעַשְׂרָה (ריב"ש ס' קנב, מהרי"ק). אֲכַל (יח) אִין אָסוּר בְּמָה שֶׁהַבְּהֵמוֹת מוֹשְׁכוֹת הַסַּפִּינָה בַשַּׁבָּת הַנְּהָר, וְלֹא דְמֵי הַלִּיכָה כְּקַרְוֹן (ט) שְׂאָסוּר: ג' (יט) יְהִיכָא דְמִתֵּר לְהַפְלִיג מְעַרְב־שַׁבָּת, אִם נִכְנָס בְּסַפִּינָה מְעַרְב־שַׁבָּת וְקָנָה בָּהּ (י) שְׁבִיתָהּ, אֶפְלוּ עַל־פִּי שְׂמַמְלָגָת בַּשַּׁבָּת, מִתֵּר, (כא) וְיֵהוּא שְׁלֵא יָצָא מִהַסַּפִּינָה מֵעַת שְׂקָנָה שְׁבִיתָהּ: הַגַּה וְיֵשׁ אוּמְרִים דְּאֶפְלוּ יָצָא מִן הַסַּפִּינָה שְׂרִי, (כב) דְּמֵאֲחֵר שְׂקָנָה בָּהּ (כג) שְׁבִיתָהּ מְעַרְב־שַׁבָּת, מִתֵּר אַחֲר־כָּף לְכַנֵּס בָּהּ בַּשַּׁבָּת וְלַהַפְלִיג. וְיֵשׁ (כד) שְׂעוּשִׁין (יא) קְדוּשׁ בְּסַפִּינָה, וְאַחֲר־כָּף חוּזִים לְבִיתָם וְלָנִים שֶׁם,

באר היטב
 דלא, והשעם, כיון שהתחיל בהנהר: (ה) שם. כלומר, כשיש רוח טוב הולכין כיום אחד, אע"פ ששכשו אין רוח טוב שרי להלך בע"ש, כ"י ד"מ: (1) ובלבול. ולדבר מענה שרי, והעוסק במצוה פטור מן המצוה: (1) הספינה. פי' אע"פ שהמים עמקים יוד, אם הספינה משקעת במים והוא יושב למטה מי"ד נמצא מהלך למטה מי"ד, ואפלו יושב למעלה אסור כיון שהספינה רחבה ד, ק"מ סימן תר, ע"ש ע"מ"א: (ח) לתחום. וזהו התחום

באר הגולה
 * שָׂאִין בִּיגִיהֶם וְכוּ' יוֹם אֶחָד. והוא הדין אם יש ביניהם מהלך שני ימים, מותר בספינה כיון שהוא קודם שלשה ימים, אכל מקל מקום כל מה שכיול לעשות שלא יצטרך בעצמו לחלל את השבת, כגון על ידי אינר-הודרי וכדומה, פשיטא דמתניב לעשות כן: (י) בבקרה. דאם ימשך שעה ושתיים על היום אסור, דלא יגיע לשם קודם השבת [כ"ו]: (יא) מפני שאפְשור וכו'. ורצה לומר, כשיש רוח טוב הולכין כיום אחד, (ה) לכן שרי להלך בערב-שבת⁽¹⁾ לפי שאפְשור שהיה רוח טוב: **ב** (יב) אפלו בערב-שבת. ואין צריך לפסק עמו שישבת. ולענין להפליג בשבת עין בסעיף ג: (יג) והוא שלא וכו'. דכיון (1) דתחומין דרכו הוא, ואפלו תחומין די"ב מיל קומא לן דבנימים ונהרות אין בהן אסור דאורייתא לדברי הכל, שאין דומין לדגלי מדבר, לפיכך תלין בספקו להקל ואמרין דעמק עשרה טפחים מקרקע הספינה לקרקע המים, ואין תחומין למעלה מצשרה: (יד) שמתקרקע הספינה. פרוש, אף-על-פי שהמים עמקים עשרה, אם הספינה משקעת במים, שאין בין קרקע הספינה לקרקע המים עשרה טפחים; לא מבניא אם הוא יושב בספינה למטה מצשרה, נמצא מהלך למטה מצשרה, (1) אלא אפלו אם הוא יושב בספינה במקום גבוה שהוא למעלה מצשרה מקרקעית המים גם-כן אסור, כיון שהספינה רחבה ארבעה וגיחא להלחץ, כעומד למטה דמניא. (ט) ויש מתירין כשהוא יושב למעלה מצשרה טפחים (ט) ואין גליו תלויות למטה מצשרה טפחים, (1) ויש לסמוך על דברייהם כשהוא צריך לכה: (טו) אסור לצאת וכו'. הנינו (יא) ככל השלשה ימים שקדם שבת, אם יודע שידומן לו שם בשבת מקום ההוא ויצטרך לעבר עליו על אסור תחומין, אכל קדם לזה מותר, וכמו שכתוב בסעיף א בהג"ה: (טז) ליד מלאכה. אפלו מלאכה דרכו [אתרוגים]: (יז) לכנס בה שלשה ימים. השעם, כמו שכתבנו למעלה בסעיף קטן ח: (יח) אין אסור במה שהבהמות וכו'. ורצה לומר, דאם לא היה אסור אחר, כגון בנהרות הנובקים ולמעלה מצשרה, וגם לא יצטרך הישראל לעשות מלאכה שם, אין לאסור לסע בספינה היכא שהבהמות מושכות הספינה דיהיה דומה כאלו יושב בקרון והבהמה מושכת אותו דאסור, לא אמרין הכי, (יט) דהתם השעם שפא יחתף זמורה להנהיגה, אכל הקא בהמהמות הולכות כרחוק ממנו, ועל-כן מותר אפלו בתוך שלשה ימים: **ג** (יט) היכא דמתר וכו'. פרוש, דהמחבר לא קאמר לעיל להתיר אפלו בנהרות הנובקים ולמעלה מצשרה אלא להפליג בערב-שבת אכל בשבת לא, וכאן אתי לאוריז' דלפעמים אף בשבת מותר להפליג בהם⁽¹⁾: **כ** שבייתה. הנינו, (יג) שישב שם כל בין-השמשות עד שתחשף: **כא** (כא) והוא שלא יצא. דאי לאו הכי (יד) אסור לכנס בה בשבת מפני שגראה כשט על-פני המים, וזה אסור, כמו שכתוב סימן שלט: **כב** (כב) דמאחר שקנה בה וכו'. הנינו, ועל-דבר-זה היה לה הספינה בביתו ואינו נראה כשט כשנכנס בה בשבת. (טו) ואפלו רצה זו אינו מועיל להנחין שבייתה אלא שהיה מותר לכנס בהספינה בשבת, אכל כשמגיע אחר-כך לישב אסור לו לזו מארבע אמות⁽¹⁾, כמו שכתוב בסימן תד [ואם הגיעה הספינה לעיר המוקפת מחצות, עין שם בהג"ה], (טו) אכל אלא יצא מהספינה מבעת שקנה שבייתה, מותר אחר-כך לילך במקום שגגיע ליכשה עד אלפים לכן רוח; והני מלי ששבתה הספינה לעולם למעלה מצשרה טפחים, וכמבאר שם. (1) ובספינה גופא מהלך את כלה אפלו אם יצא מבקרב לבייתו אחר שקנה שבייתה, כיון ששבת באר מחצות מבעוד יום. ואם לא קנה שבייתה כלל מבעוד יום, עין לקמן בסימן תה סעיף ז במשנה בורה, פי שם בארנו כל פרכי הדינים האלו: **כג** שבייתה מערב-שבת. ואפלו אם חל יום-טוב ערב-שבת שרי לקנות שבייתה, ואין בזה משום הנכה מיום-טוב לשבת [מ"א], ואינו מועיל לזה הקנן שבייתה שקנה מערב-יום-טוב. ועין בסימן תטז, באיזה אופן אין בו משום הנכה: **כד** שעושיין

(ה) אתרוגים: (1) בית-יוסף: (1) מגד אברקה: (ח) הרא"ם: (ט) הגר"ז: (1) הגר"ז, עין שם: (יא) הגר"א: (יב) מגד אברקה וש"א: (יג) אתרוגים: (יד) הרא"ש ושאר פוסקים: (טו) מגד אברקה: (טז) אתרוגים מסימן תד: (1) מגד אברקה מסימן תז"ל:

הלכות שבת סימן רמח

ביאורים ומוספים

במכונת או ברכבת, כיון שבלשון נסיעה נכללת גם הפלגה בספינה, ואין לשון זו מורה על דבר האסור בדיאי בשבת. ואף מקומות שאין אפשרות להגיע אליהם בספינה, דעת הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה סי' שז ס"ק י, וארחות שבת פכ"ב הע' טז) שמותר לאדם לומר שבתכניו לנסוע אליהם, שהרי יכול הוא להגיע לאותם מקומות ע"י רכיבה באופנים, ואף זה נקרא 'נסיעה'. אך כתב הגר"ש אויערבך (שם), שמן הסתם הוראה זו שייכת דוקא במי שרגיל לרכב על אופנים, ובין אנשים הרגילים לעשות כן [אמנם כיום שכבר התקבל האיסור לנסוע באופנים, יש לומר שאסור לומר מחר אסע באופנים. וראה מה שכתב במשנ"ב לקמן (סי' שה ס"ק טא)]. אכן דעת הגר"ש אלישיב (הלכות שבת בשבת פע"ב הע' 38) שכיון שסתם נסיעה היא ברכב, אין היתר לומר סתם לשון נסיעה ואפילו שכונתו להפלגה או לרכיבת אופנים.

[משנ"ב ס"ק כב]

אָבֵל קְשָׁמְגִיעַ אַחֲרֵי-כֵן לְיִצְחָק אֶסּוּר לוֹ לָזוּחַ מֵאֲרָבַע אֲמוּתָיו⁽¹⁴⁾.

14) ואם יורדים גשמים על הספינה, ומשום כך מוכרח הוא לירד מהספינה, כתב הרמ"א לקמן (סי' תד ס"א) שמותר לו לילך בכל העיר, וכולה נחשבת לגביו כד' אמות, והוא הדין כשמוכרח להיכנס לעיר לעשות צרכיו.

[משנ"ב ס"ק יא]

לְכֵן שָׁרִי לְהֵלֵךְ בְּעָרְב־שַׁבָּת⁽¹²⁾.

12) אולם לילך בערב שבת יותר מג' פרסאות, כתב השו"ע לקמן (סי' רמט ס"א) שאסור, כדי שלא יגיע לביתו לאחר שליש היום. וכשנסוע בעגלה או רוכב על סוס, כתב המשנ"ב שם (ס"ק א) שרשאי לנסוע אפילו הרבה יותר מג' פרסאות כל עוד יגיע קודם שליש היום, ובשם הבי"ח כתב שיש להקל לנסוע בעגלה אפילו אחר חצות היום, ובלבד שיעמוד לשבות בעוד היום גדול. ואם מולך עמו מזונות, כתב בביה"ל שם (ס"א ד"ה ויוכל) שנחלקו האחרונים אם רשאי לילך יותר מג' פרסאות.

[משנ"ב ס"ק יט]

דְּלַפְעָמִים אָף בְּשַׁבָּת מְתָר לְהַפְלִיג בְּהֵם⁽¹³⁾.

13) וכיון שיש אופן שמותר להפליג בספינה בשבת, כתב הערוך השלחן (סי' שז סכ"א) שמותר לדבר בשבת על הפלגה בספינה, ואין בזה משום איסור ידבר דבר, וכפי המבואר בשו"ע לקמן (סי' שז ס"ח) שכיון שמותר ללכת מחוץ לתחום על ידי בורגנין, מותר לדבר על כך בשבת. ומטעם זה צידד הגרש"ז אויערבך (שש"כ פכ"ט הע' קעא) שמותר לאדם לומר שבתכניו לנסוע למקום שאפשר להגיע אליו בספינה, אע"פ שמתכוין לנסוע לשם

המשך מעמוד קודם

במשנ"ב לקמן (סי' תקפו ס"ק פה) את דעת החיי אדם שאם אי אפשר בענין אחר מותר לעשות כן, וצ"ע למה שכתב לקמן בתחילת סימן תרלט. ולגבי מצות סוכה, כתב לקמן (שם ס"ק א) שיש המקילים לעבור בספינה אם משיטה נכרי, אבל הרבה מהאחרונים מחמירים בזה. ובשעה"צ (שם ס"ק א) תמה מה הוא מקור המקילים.

[משנ"ב ס"ק ד]

דְּהִשְׁלֵשָׁה יָמִים נְחָשְׁבִין עִם הַשַּׁבָּת גּוֹפֵא, וְבָיּוֹם רְבִיעִי מְתָר⁽⁹⁾.

9) בביאור מחלוקתם כתב הפמ"ג (א"א ס"ק ג), שנחלקו לפי הטעם שאיסור ההפלגה הוא משום עונג שבת, האם צריך שכל השבת תהיה בעונג, כולל תחילת השבת, ולכך ביום רביעי אסור להפליג, או שמא די במה שתהיה מקצת השבת בעונג, ולכך מותר להפליג ביום רביעי, ותתקיים מצות עונג שבת בסוף השבת כשיגמרו שלושת הימים.

[משנ"ב ס"ק ה]

וְכֵן בְּיוֹם-טוֹב שְׁנֵי אֵין מְפָלְגִין⁽¹⁰⁾.

10) בביאור החידוש שבדין זה, כתב המחצה"ש (ס"ק ב), שאף שהיום הראשון הוא העיקר, שהרי היום בקיאים אנו בקביעות החודש, וכל מה שעושים אנו יום טוב שני אינו אלא מצד מנהג אבותינו, והיה צד לומר שיהיה אפשר להקל ולהפליג, מ"מ לא אומרים כן אלא דינו כשבת לענין זה.

[שעה"צ ס"ק ב]

דְּקָל הַשְּׁעָמִים הַנְּאָמְרִים בְּפִתְחָהּ שֶׁן גַּם בְּיוֹם-טוֹב⁽¹¹⁾.

11) מבואר מדבריו, שאף ג' הימים שקודם הייט שייכים ליו"ט. אמנם לענין הברלה לאחר יו"ט, כתב לקמן (סי' רצט ס"ק טז בשם ספר לשון חכמים) שרק ג' הימים שלאחר השבת נחשבים כשייכים לשבת שעברה, מה שאין כן ביו"ט [וראה חוט שני ח"א פ"ח ס"ק א].

שיהא אסור לו להפליג בספינה לעולם. ואדם שיכול להתרגל לנסיעה בספינה אם יפליג ביום ראשון, אך אם יפליג ביום שני יגרום לו הרבר ביטול עונג שבת, דעת הגרש"ז אויערבך (שם) שאין לחוש לגרימת ביטול עונג שבת, אלא שטוב שיהדר ויקדים.

וספינות של ימינו, כתב המור וקציעה שכיון שנמשכות הן על ידי ספנים וחובלים, ולא על ידי הרוח, אין בנסיעה בהן משום חשש ביטול עונג שבת. וכן דעת הגר"ש אלישיב (הלכות שבת בשבת ח"א פ"ב הע' 9) שאין איסור זה נוהג בספינות שבימינו, כיון שנוח לשהות בהן, והרי הן מנווטות היטב על ידי הספנים, אלא שהוסף, שמי שלמרות הכל קשה לו הנסיעה, אסור לו לנסוע בספינה אלא ג' ימים קודם השבת. מאידך, דעת הגר"ז קרליץ (חוט שני ח"א פ"ח ס"ק א) שאיסור זה נוהג אף בנסיעה בספינות שבימינו, וכן בטיסה במטוס. וכן כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ב סי' קו ס"ק טז) לענין טיסה במטוס.

ומי שיש לו אפשרות לטוס במטוס או להפליג בספינה באופן המותר, כתב הגר"ש אלישיב (קובץ תשובות ח"ג סי' לח) שיטוס במטוס, ואף אם אין ודאות שיצטרכו לחלל שבת בהפלגה בספינה, כיון שמדת חסידות היא שלא להשתמש בהיתר להפליג בספינה, שהרי מבואר בגמ' (נדה לח, ב) שחסידים הראשונים היו נוהרים שלא לעשות מעשים בימות החול שיגרמו למצב של פיקוח נפש שיצטרכו לחלל שבת עברור.

[משנ"ב ס"ק א]

הֲבִינָה, אָף דְּבִנְדָאִי לֹא יָקִים עֲנָג שַׁבָּת עַל-יְדֵי נְהָ⁽⁷⁾.

7) ורק אם יוכל לקיים את מצות עונג שבת קצת, אולם אם לא יוכל לקיים את מצות עונג שבת כלל, כתב בביה"ל לקמן (סי' רמט ס"א ד"ה אין) שאפשר שלא יצא אפילו לדבר מצוה.

[משנ"ב ס"ק ב]

דְּהָא לֹא יוּכַל לְפַסֵּק עִמּוֹ שֵׁשֶׁבֶת וְלֹא יִלְךָ⁽⁸⁾.

8) ולשוט בספינה לצורך תפילה במנין, כתב בשעה"צ לקמן (סי' תריג ס"ק כ) שאסור. אכן לצורך תקיעת שופר בראש השנה, הביא

הלכות שבת סימן רמח

ל הריב"ש מחשבה
כפרוש הרה"ש שם
מ רשפי"ח מחשבה

ולמחר חוזרין לספינה ומפליגין, *וכן נהגו בקצת מקומות, ואין למחות (ר"ן פ"ק דשבת וריב"ש סי' י"ז ק"א קנ"ב). ויעין לקמן סימן שלט ותד: ד' להיוצאים בשניא במדבר, והכל יודעים שהם צריכים (כה) לחלל (יג) שבת, פי מפני הספקה לא יוכלו לעכב במדבר בשבת לבדם, שלשה ימים קדם שבת אסורים לצאת, (כו) *וביום ראשון ובשני ובשלישי (יג) מתר לצאת, (כו) ואם אחר-כך יאָרע לו ספנה ויצטרף לחלל שבת מפני פקוח נפש, מתר ואין פאן חילול. (טז) (כה) הנהגות לארץ ישראל, אם נודמנה לו שניא אפלו בערב-שבת, בינן דדבר-מזוה הוא יכול לפרש, (כט) *ופוסק עמהם לשבת, ואם אחר שיהיו במדבר לא ירצו לשבת עמו (ל) יכול ללקת עמהם (לא) חוץ לתחום מפני (טו) פקוח נפש. (לב) ואם נכנס לעיר אחת בשבת, מהלך את פלה, ואפלו הניחיהו מחוץ לעיר ורוצה לפנס לעיר מתר, (לג) דבינן

באר היטב

כתב: פון דיוע בודאי שחלל שבת, אסור, וכ"כ הרד"ב כנה"ג מ"א, וכן נהגין: (ד) והעולה לא"י. דוקא להתגבש שם. וי"א אפלו על-מנת לחור, כיון דאפלו מהלך ד"א בא"י מצוה הוא, כנה"ג: (ט) פקוח נפש. פן יגלו ממונו או בהמה או

באור הלכה

ביום חמישי [א"ר]: * וכן נהגו בקצת מקומות וכו'. והנה כל זה אירי בנהרות הנובעין דוקא, דאדברי המחבר קאי הרמ"א וילפלא שצין המצין בשם ה"ה, דהוא שיטת הרמב"ן שם; ואפשר שיצין רק מה דהזכיר שם לענין קדיש אבל לא לכל דבריו שם. ובאניה מקומות נתפשט המנהג להפליג על-ידי קנין שביטה אפלו בים הגדול בשבת, ולא חלשי לטעם ענג שבת, אבל במ"צ פתב דאין להקל נגד רב הפוסקים והביאו המגן-אברהם בסוף הסימן. ומכל מקום במקום שהגוי החר בזה אין למחות, וכמו שכתב בבית-יוסף, דיש להם על מי שיתמו, והוא שיטת הרמב"ן דסבירא לה דטעם אסור הקלן בשפינה הוא דוקא בשפינה שבה ישראל, דאז האנים יהידים העושים מלאכה בשפינה הוא בשבילן, אבל לא בשבדה אינם יהודים, ופי זה אם השפינה יושביה ישראל בודאי אסור, וכן פתב המגן-אברהם בסוף הסימן: * וביום ראשון ושני ושלישי מתר לצאת. והוא על-פי שיטת ה"ה המכבד בבית-יוסף, עין שם, והלילה השייך ליום רביעי מקרי תוף שלשה ימים לשיטה זו: * ופוסק עמהם לשבת. עין במשנה ברורה שכתב דהפסיקה הוא לעפובא, דלא בשבדה אלא הפקוח אברהם כסע"ף קטן א דסובר דגם בהפלגה בשפינה הפסיקה הוא לעפובא, בודאי גם בזה הוא לעפובא, דהלא דין זה דסע"ף ד נלמד משם. ואפלו לדעת שארי אחרונים דסבירא להו דהפסיקה שם אינה מעכבת, נראה דהקא אין להקל בזה כלל, דבלאו הכי מפסקים הרבה פוסקים ועיין בת' הריב"ל והרדב"ח בחלק רביעי סימן עו ובתור"ש על דין זה דסע"ף ד שסתמו המחבר, והרמ"א לעיל בסע"ף מצוה י' ונהי דלענין הפלגה ה"ה שיהא ממונה, דהאיך התייר בשביל דבר מצוה לגרם את עצמו לחלל שבת בנדים, ואפלו בתחלת השבוע, אם הוא יודע שצטרף לעשות מלאכה בשבת, האיך התייר דבר זה? והמצין כר"ף יראה שהוא מחמיר אפלו לענין תחומין בהפלגת השפינה שהוא דרבנן, האיך התייר אפלו מיום הראשון וצ"ע בבית-יוסף דפרש שכן הוא דעת ה"ה? פאמה? החמיר, אם לא שהספינה הוא למעלה מעשרות, ואפלו במקום דבר מצוה? ונהי דלענין הפלגה ה"ה שיהא ממונה, דהאיך התייר בשביל דבר בשלשה ימים הראשונים, כמו שכתב הרמ"א, או לרבר-מצוה תוף שלשה ימים, אבל לענין מלאכה גמורה האיך התייר דבר זה. והנה ה"ה למד את דינו מהאי ברייתא דאין מפליגין פחות מג' ימים וכו', אבל לפי מה שפרשו שארי הרבה ראשונים לברייתא זו [והם ה"ה ויהו"ט והרמב"ן והתוספות בשם ר"י ותרש"ם] אין שום מקור לדינו כלל שיהא מתר בתחלת השבוע ליכוד לאיזה ענין שהיא דבר מצוה ה"ה לחלול שבת, וכבר האירי בזה הרדב"ו נגד דברי הריב"ש שהביאו לה"ה לדינא, ועל-פיו מסיק דאם יודע בודאי שניבא לבסוף לחלול שבת, אסור אף בתחלת השבוע, וגם ה"ה פ"ג סובר כמותו, והעתיקים המגן-אברהם כסע"ף קטן יד וכתב שם דאפלו לרבר-מצוה אין שום טעם להתיר בזה שילודע בודאי שניבא לבסוף לחלול שבת²² וצ"ע באלה נבוא, ואין בקם פרי ישוב על עקר הקשוא שהגשה הרדב"ו בסוף, דכי משום שהוא דבר מצוה וכו', עין שם. ועל-פיו נראה ברור דהפסיקה בזה אפלו בדבר-מצוה הוא לעפובא, דאם לא יסקט עמו בודאי יבוא לחלול שבת, ולא דמי להפלגתו בשפינה, דכתבו במשנה ברורה דהפסיקה אינה לעפובא, דשם הוא למעלה מעשרה, ואפלו אם נקל גם בלמשה מצוה, הינו דוקא שם בשפינה דאינה רק מדברנן כללי עלמא אפלו י"ב מיל, בפרימגרים באש"ל-אברהם כסע"ף קטן ו מצדו כן בשם הלבוש כמו שכתבתי:

שער הצינן

(יח) מגן-אברהם ו"א: (ט) אחרונים: (ס) בית-יוסף: (כא) מגן-אברהם: (כב) פרי-מגדים: (כג) מגן-אברהם בשם רמ"א ו"א: (ד) בית-יוסף: (כד) בית-יוסף: (ט) פרי-מגדים:

להחיר כשהספינה הולכת בשביל ישראל דלכ"ע אסור, ואין לחלק באסור זה בין י"ט לשבת אפלו בייט שני, ואפלו בצנעא אסור, וכ"כ מהר"א ששון, עין כנה"ג וע"ה ומ"א: (יג) שבת. אפלו באסור דרבנן, ריב"ש סי' יח: (יג) מתר. והמהריב"ל

משנה ברורה

קדוש. גם לדעה זו (יח) בעינן שישב שם (יט) כל בין-השמשות לקנין שביטה, (כ) אלא שסוברין דלכתחלה נכון לעשות שם גם-כ"ן קדוש ולאכל מעט, פדי לפרסם הדבר שקנו שם שביטה ולא יבואו להשדם: ד' (כה) לחלל שבת. אפלו באסור דרבנן מ"א בשם הריב"ש¹⁶⁵): (כו) וביום ראשון ובשני ובשלישי¹⁶⁶. כבר נתבאר הטעם, משום דהם נקראים על שם שבת הערב, ואין צריך להזהר עתה שלא יבוא לידי חילול שבת הנא. ובכנסת הגדולה פתב בשם ה"ה כן לב, דכשיודע בודאי שניבא לידי חילול שבת אסור אף כבי האי גונא, וכן פתב הרדב"ו, ועל-פי זה סומכין עקש שמסכנים בעצמם קצת שלא לחלל שבת¹⁶⁷, כדי שלא יהיה אסור למפרע על מה שניצא: (כז) ואם אחר-כך יאָרע וכו'. רוצה לומר, כיון דממילא נסבב הדבר לבסוף ופאנס של פקוח-נפש, אין פאן חילול¹⁶⁸. ופשוט דלקלי עלמא אסור לו להבטיח לשניא בעת שישתתף עמם שישמעם באיזה עשיית מלאכה בשבת, ואפלו מלאכה דרבנן, אף שעל-ידיה תחבטל הנסיעה שלו, שלא ירצו להשתתף עמו, ואפלו אם הוא דבר-מצוה, דהרי הוא מתנה בהנ"א לחלל את השבת: (כח) והעולה לארץ ישראל. יש אומרים (כא) דהנינו דוקא כרי להתישב בה, ויש אומרים דאפלו על-מנת להתזויר¹⁶⁹, דלהלף בה הלוח ארבע אמות נמי הוי מצוה¹⁷⁰, (כג) ובקרט לפי מה שהקל רמ"א בסוף הסימן בהנ"ה, ודאי דגם זה הוא בקלל דבר-מצוה: (כט) ופוסק עמהם לשבת. והפסיקה הוא לעפובא, ואם לא יתמצו בזה לא ילך עמם, וכמו שבבב"ה בביאור הלכה: (ל) יכול ללקת וכו'. אם מהר"א (כג) להתעכב במדבר שמה יפגשו בו חיות רעות, או יפגעו בו לסטים ויגזלו ממנו בהמתו ולא יוכל ללקת כרגליו ויסתפן, או יקחו ממונו ולא יוכל להחיות את עצמו במדבר, או שיקחו ממנו מלבושו ונמן הקר, כלם הוא בקלל ספק פקוח-נפש ומתר לילך עמהם: (לא) חוץ לתחום. והוא הדין (מ) אפלו חוץ לייב מיל נמי שרי, עד שנייע למקום שאין שם שוב תשש סכנת נפשות ויפחד מהם וישבת שם¹⁷¹, ויש לו משם אלפים לכל רוח ואחרונים: (לב) ואם נכנס וכו'. דבינן (כה) דבאנס יצא חוץ לתחום מפני פקוח-נפש, וגם מתחלתו ברשות נפק, על-פיו לא הוי כשאר יצא חוץ לתחום דאין לו אלא ד' אמות. וכתב המגן-אברהם, דדוקא כשהלך לרבר מצוה גמורה ולא כשהלך לסחורה, דאף דדעת ההג"ה שגם זה מקרי צורך מצוה, מכל מקום לענין שיהיה יכול להלף בתוך פל העיר, (כו) וכן במה שכתב המחבר "ואפלו וכו' יש לו אלפים [אמה] לכל רוח", אין לסמוך על זה, כיון שהרבה פוסקים חולקין על זה: (לג) דינן דלרבר-מצוה וכו'.

וכמו שכתב הרמב"ם, מה שאין כן בזה שהוא ביבשה. אחר-כך מצאתי שגם